

Asia: OKM/1/600/2017

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2017-2019

Johdanto

Voitte kirjoittaa johdantoa koskevat kommentit tähän:

Suomen Partiolaiset pitää erittäin tärkeänä valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman laadintaa. Ohjelmaluonnosta leimaa kuitenkin ohjelman laatiminen suhteellisen lyhyelle ajanjaksolle. Suomen Partiolaiset pitääkin tärkeänä, että siirtymäkauden jälkeen valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma valmisteltaisiin samanaikaisesti hallitusohjelman kanssa, jotta nuorisotyön ja -politiikan ohjelma tukee aidosti hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista. Samanaikainen valmistelu myös mahdollistaisi rohkeidenkin uusien kehityskohteiden nostamisen ohjelmaan.

On erittäin tärkeää, että nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa käytetään selkeää ja ymmärrettävää kieltä, sillä ohjelmaa toteutetaan hallinnonalarajat ylittävästi. Ohjelman tulee olla myös niin selkeä, että myös nuoret itse pystyvät valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan tavoitteet ymmärtämään. Ohjelmaluonnoksessa tässä on pääosin onnistuttu hyvin ja Suomen Partiolaiset kiittääkin ohjelmaluonnosta tiiviystä.

Vaikka ohjelmaluonnokseen nostetut nuorisopoliittiset tavoitteet ovatkin pääosin erittäin relevantteja, ovat ohjelmaan nostetut toimenpiteet kovin viranomaislähtöisiä ja toimenpiteissä nuori jää valitettavan usein toimintojen kohteeksi eikä aktiiviseksi toimijaksi. Myös moniin toimenpiteisiin liitettävissä oleva nuorelta nuorelle -toimintaperiaate jää ohjelmaluonnoksessa erittäin vähäiseksi. Suomen Partiolaiset vaatii, että ohjelman jatkovalmistelussa nuorten aidon osallisuuden ja osallistumisen varmistamiseen kiinnitetään tarkempaa huomiota.

Ohjelman johdantotekstissä korostetaan, että ohjelman tavoitteisiin pyritään juurruttamalla nuorisopoliittinen ajattelu osaksi eri hallinnonalojen perustoimintaa. Tämä on erittäin tärkeä linjaus, sillä vaikuttavat nuorisopoliittiset toimenpiteet edellyttävät monialaista ja hallinnonalarajat ylittävää yhteistyötä. Samanaikaisesti kaikkien ohjelmaa toteuttavien vastuuministeriöiden on muistettava nuorisolain 24 §:n mukainen velvollisuus tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa niin paikallista, alueellista ja valtakunnallistakin nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn sekä velvollisuus kuulla nuoria heitä koskevissa asioissa. Parhaimmillaan ohjelman toimenpiteisiin voitaisiin lisätä vähintään esimerkinomaisesti keinoja, joilla nuorten todellinen osallisuus varmistetaan toimenpiteiden toteuttamisessa.

Suomen Partiolaiset esittää, että ohjelmassa kirkastettaisiin vielä nuorisotyön tavoitetta ja merkitystä sekä nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja nuorisjärjestöjen toiminnan mahdollisuuksia. Tällä hetkellä nuorisjärjestöjen toiminnan merkitys ja näiden tarjoamat mahdollisuudet eivät ohjelmaluonnoksesta välity. Kuitenkin esimerkiksi partion vapaaehtoiset antavat vuosittain yli kolme miljoonaa tuntia aikaansa lasten ja nuorten harrastamisen mahdollistamiseksi, mikä vastaa yli 1800 nuorisotyöntekijän työpanosta.

Ohjelmaluonnoksen suurin haaste on, että ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteuttamiseen ei ole merkitty taloudellisia resursseja.

On myös harmillista, että lausuntokierroksella olevaan ohjelmaluonnokseen ei ole vielä hahmoteltu mittareita, sillä mittarit kirkastaisivat kunkin tavoitteen todellista tavoitetasoa. Suomen Partiolaiset korostaa, että mittareita laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota nuorten osallistumiseen ohjelman toteutumisen arviointiin.

NUORISOALAN OSAAMISKESKUKSET

Suomen Partiolaiset huomauttaa, että ohjelmaluonnos ei tuo vielä riittävästi selkeyttä osaamiskeskusten asemaan ja roolitukseen.

Ohjelmaluonnoksessa osaamiskeskustarpeiden kokonaisuus sekä suhde kirjattujen tavoitteiden kokonaisuuteen jäävät kovin tulkinnanvaraisiksi. Suomen Partiolaiset esittää, että ohjelmaan sisällytetään uusi osaamiskeskuksia koskeva osio, jonka alle osaamiskeskuksia koskevat tarpeet ja muut linjaukset kootaan. Tämä myös mahdollistaisi sen, että osaamiskeskusten tarve ei ole yksinomaisesti rajattu yksittäisten tavoitteiden alle, vaan osaamiskeskuksilla voitaisiin kattavammin vastata kirjattujen tavoitteiden toteuttamiseen kokonaisuudessaan. Tämä ei toki tarkoittaisi sitä, että yksittäisellä osaamiskeskuksella ei voitaisi vastata myös juuri tiettyyn nuorisopoliittiseen tavoitteeseen, mikäli tämä katsotaan tarpeelliseksi, mutta toisenlainen ryhmittely jättäisi myös toivottavaa väljyyttä uudenlaisillekin avauksille.

Suomen Partiolaiset korostaa, että osaamiskeskusten tarkoituksena tulee olla toimia nimenomaan nuorisolain lähtökohtia sekä valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman tavoitteita edistävinä tahoina. Tällöin lähtökohdan tulisi olla toimintolähtöinen toimijalähtöisyyden sijaan: osaamiskeskukseksi on voitava katsoa esimerkiksi sellainen toimintakokonaisuus esimerkiksi osana jotakin nuorisjärjestöä, joka toteuttaa osaamiskeskukselle asetettuja vaatimuksia.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet

Voitte kirjoittaa tavoitteita ja toimenpiteitä koskevat kommenttinne tähän:

JOKAISILLA LAPSELLA JA NUORELLA ON MAHDOLLISUUS VÄHINTÄÄN YHTEEN MIELUISAAN HARRASTUKSEEN

Suomen Partiolaiset huomauttaa, että luonnoksessa kuvattu tavoitetila ei täysin vastaa varsinaista nuorisopoliittista tavoitetta. Vaikka onkin realistista ennakoida, että vain vuoteen 2019 asti ulottuvalla ohjelmalla ei vielä varmisteta jokaisen lapsen ja nuoren harrastusmahdollisuutta, on välttämätöntä, että pitkäkestoisempana nuorisotyön ja -politiikan tavoitteena on nimenomaan jokaisen lapsen ja nuoren harrastusmahdollisuuden turvaaminen. Keskeisenä osana harrastamista tulisi erityisesti huomioida lasten ja nuorten mahdollisuus kuulua mieleiseen ryhmään. Suomen

Partiolaiset haluaa korostaa, että erityisesti nuorten harrastustoiminnalla on havaittu olevan huomattava merkitys aktiivisen kansalaisen tarvitsemien tietojen, taitojen ja asenteiden kehittymiselle.

Suomen Partiolaiset muistuttaa ministeri Grahn-Laasosen marraskuussa 2016 asettaman Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastaa -työryhmän tekemistä toimenpide-ehdotuksista. Vaikka työryhmän yhtenä toimeksiannon osana oli esittää näkemyksensä, miten harrastuneisuuden tukeminen voidaan ottaa osaksi valtakunnallista nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaa, ei ohjelmaluonnokseen kuitenkaan ole nostettu työryhmän tekemiä ehdotuksia.

Vaikka taloudelliset kysymykset eivät ole ainoa harrastamisen este, Suomen Partiolaiset on havainnut, että entistä enemmän sekä perheet että paikallisen harrastustoiminnan järjestäjät (partion tapauksessa paikalliset partiolippukunnat) kaipaavat tietoa, mistä voisi hakea taloudellista tukea vähävaraisten perheiden harrastamisen mahdollistamiseksi.

Suomen Partiolaiset pitää tärkeänä, että yhdeksi osaamiskeskustarpeeksi määritellään harrastamisen tiedontuotannon kehittäminen ja tiedon analysointi valtion, kuntien, seurakuntien ja järjestöjen käyttöön sekä harrastustoiminnan vaikuttavuutta todentavien tapojen tuottaminen, kuten Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastaa -työryhmä raportissaan esitti.

Yksityiskohtaiset kommentit toimenpiteistä

Toimenpide 1.1.: Tärkeää, että kysely vakiinnutetaan sekä laajennetaan koskemaan myös toisen asteen koulutusta.

Toimenpide 1.2.: On erittäin tärkeää, että hanketta ei rajata koskemaan pelkästään liikuntaa.

Toimenpide 1.3.: Toimenpide sellaisenaan kannatettava.

Suomen Partiolaiset esittää toimenpidelisäystä: Tuetaan sellaisia toimijoita, jotka kokoavat kattavasti koko ikäryhmän, kuten esimerkiksi kirkko (rippikoulut) ja Puolustusvoimat (kutsunnat), kokoamaan yhteen myös alueelliset harrastustoiminnan järjestäjät esittelemään harrastusmahdollisuuksia nuorille.

NUORTEN TYÖLLISTYMISTAITOT OVAT VAHVISTUNEET

Vaikka nuorten työllistymistaitojen vahvistaminen on tavoitteena erittäin ajankohtainen ja kannatettava, nuorten työllistämistaitojen vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet ovat valtakunnallisen ohjelman tasolla vaatimattomia. Suomen Partiolaiset harmittelee myös, että toimenpiteissä nuorten aktiivista toimijuutta ei ole juuri huomioitu, vaan toimenpiteet ovat hyvin viranomaislähtöisiä.

Työllistymistaitoja koskevista toimenpiteistä uupuu tällä hetkellä epävirallisen oppimisen näkökulma ja sen työllisyysvaikutukset. Järjestötoiminnassa ja muissa harrastuksissa hankitaan valtaisesti osaamista, josta on hyötyä niin yksilölle, työelämälle kuin yhteiskunnallekin. Valitettavan suuri osa tästä osaamisesta jää kuitenkin tällä hetkellä vielä näkymättömiin, eikä tätä virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella kertyvää osaamista vielä tällä hetkellä saada riittävästi tunnustettua ja tunnustettua osana formaalia koulutusjärjestelmää. Elinikäisen oppimisen todellinen toteutuminen edellyttää nykyistä ketterämpää ja monipuolisempaa harrastus- ja vapaaehtoistoiminnassa hankittavan osaamisen tunnustamista ja tunnustamista.

Suomen Partiolaiset katsoo, että esitetyillä osaamiskeskustarpeilla ei pystytä riittävästi vastaamaan tavoitteen ja toimenpiteiden toteuttamiseen. Nuorten omaehtoisella toiminnalla sekä omalla aktiivisuudella voidaan merkittävästi edistää nuorten työllistymistaitojen, erityisesti työelämävalmiuksien ja laajasti työelämätaitojen vahvistumista. Siksi Suomen Partiolaiset esittää osaamiskeskustarpeisiin lisättäväksi tarpeen harrastustoiminnassa hankittavan epävirallisen osaamisen näkyväksi tekemiseen sekä nuorten työllistymistaitojen, työelämävalmiuksien ja -taitojen kehittämiseen toimintamalleja ja työkaluja kehittäväälle osaamiskeskukseksi, joka tuottaisi edellä mainittuja toimintamalleja ja työkaluja yhdessä nuorten kanssa valtion, kuntien, seurakuntien ja järjestöjen käyttöön.

Yksityiskohtaiset kommentit toimenpiteistä

Toimenpide 2.1.: Toimenpide nykyisellä muotoilullaan on varsin monitulkintainen. Kirjaus markkinoiden muodostumisen tukemisesta jää tässä yhteydessä irralliseksi.

Toimenpide 2.3.: Toimenpiteen toteuttamisessa on huomioitava myös sellaiset alueellista työtä tekevät nuorisjärjestöt ja muut harrastustoiminnan järjestäjät, jotka tavoittavat valtakunnallisesti kattavasti nuoria ja jotka toiminnassaan kehittävät nuorten työelämävalmiuksia. Esimerkiksi Suomen Partiolaisten vuonna 2014 jäsenistölleen toteuttaman työelämä tutkimuksen mukaan peräti 94 % yli 25-vuotiaista partiolaista kokee, että partiosta opituista taidoista on ollut työelämässä hyötyä, ja tulos lienee yleistettävissä harrastus-, järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan yleisemminkin. Tutkimuksen vastauksissa korostui erityisesti projekti-, vuorovaikutus- ja ihmisjohtajuustaidot. Useissa yhteyksissä on ennakoitu, että tulevaisuuden työelämässä korostuu kyky luovaan vuorovaikutukseen, jota perinteisesti harrastus-, järjestö- ja vapaaehtoistoiminta kehittää. Tämän vuoksi Suomen Partiolaiset katsoo, että myös nuorten työllistymistaitojen vahvistamisen näkökulmasta lasten ja nuorten harrastustakuu on välttämätön toimenpide.

Suomen Partiolaiset esittää tavoitetilaan lisättäväksi kirjausta: ”Nuorten opiskelu- ja työllistymismahdollisuuksia on parannettu epävirallista (non-formaalia) osaamista näkyväksi tekemällä, tunnistamalla ja tunnustamalla.” sekä tätä vastaava toimenpidelisäystä: ”Parannetaan nuorten harrastus, järjestö- ja vapaaehtoistoiminnassa hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edellytyksiä työelämässä sekä toisen asteen ja korkeakoulutuksessa. Levitetään nuorisotyön kentällä ja nuorisjärjestöissä käytössä olevia hyviä toimintamalleja epävirallisen osaamisen näkyväksi tekemisessä.”

NUORTEN OSALLISTUMISMAHDOLLISUUKSIA LISÄTÄÄN – PITKÄN AIKAVÄLIN TAVOITTEENA MAAILMAN OSALLISTUVIN NUORISO

Nuorten osallistuminen on erittäin tärkeää kaikilla tasoilla – tätä edellyttää myös nuorisolaki. Suomen Partiolaiset esittää, että tavoitetilan tavoitetasoa nostetaan ja siksi muokataan tavoitetilan ensimmäisen lause seuraavaan muotoon: ”Nuoret kokevat tulevansa kuulluiksi ja voivansa osallistua tasavertaisina toimijoita itselleen tärkeitä asioita koskevaan päätöksentekoon myös valtakunnallisissa ja kansainvälisissä asioissa aikaisempaa paremmin.”

Yksityiskohtaiset kommentit toimenpiteistä

Toimenpide 3.2: Suomen Partiolaiset ehdottaa, että nuorten osallistuminen päätösprosesseihin juurrutetaan luonnolliseksi osaksi yhä useampaa päätösprosessia.

Suomen tavoitteet nuorisoalan kansainväliselle ja eurooppalaiselle yhteistyölle

Voitte kirjoittaa nuorisoalan kansainvälisiä ja eurooppalaisia tavoitteita koskevat kommentit tähän:

Yksityiskohtaiset kommentit toimenpiteistä

Toimenpiteet 3.1. ja 3.2.: Suomen Partiolaiset pitää tavoitteiden tavoitetilaa liian matalana.

Toimenpide 3.3.: Suomen Partiolaiset kannattaa vahvasti, että ohjelmakauden aikana toteutetaan yhteistyössä OECD:n kanssa syväanalyysi nuorten tilanteesta Suomessa. Suomen Partiolaiset kuitenkin toivoo, että tarkastelussa ei rajoituta pelkästään koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleviin nuoriin.

Suomen Partiolaiset huomauttaa, että ohjelmaluonnoksessa ei ole huomioitu YK:n turvallisuusneuvoston hyväksymää päätöslauselmaa, 2250 Nuoret, rauha ja turvallisuus, ja esittää siksi ohjelmaan lisättäväksi uutta tavoitetta otsikolla ”Nuoret, rauha ja turvallisuus”, jossa Suomen tavoitteeksi asetettaisiin yhteistyö eurooppalaisessa ja kansainvälisessä kontekstissa Nuoret, rauha ja turvallisuus -teemojen edistämiseksi. Tämä tarkoittaisi erityisesti kahta asiaa: 1) Nuorten asettamista keskiöön EU:n ja jäsenvaltioiden koordinoimassa rauhankäytöksessä ja 2) Nuorten tuomista keskiöön EU:n ja jäsenvaltioiden koordinoimassa kehityspolitiikassa. Tavoitteen toimenpiteinä Suomi tarkastelisi EU-politiikkaansa Nuoret, rauha ja turvallisuus -pätöslauselman teemojen kannalta sekä hyödyntäisi olemassa olevia nuorisjärjestöjen verkostoja osaamisen kartuttamiseksi nuorten osallistamisessa rauhantyössä ja kehityspolitiikassa.